

УДК 336.77:338.43

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.25-30>

ЛІЗИНГ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ОНОВЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

LEASING AS AN ALTERNATIVE SOURCE OF UPDATING THE MATERIAL AND TECHNICAL DATABASE OF THE FOOD INDUSTRY IN UKRAINE

Закревська Л.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і права,
Національний університет харчових технологій

Zakrevska Lyudmila

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Economics and Law,
National University of Food Technologies

Стаття присвячена проблемі обґрунтування доцільності використання лізингу як джерела оновлення матеріально-технічної бази підприємств харчової промисловості. Визначено переваги, які отримують учасники лізингової угоди та підприємство, зокрема. Проведено порівняльну характеристику банківського та лізингового кредиту. На основі вихідної інформації обґрунтовано доцільність застосування лізингу на ПАТ «Білоцерківський консервний завод». На основі проведених розрахунків визначено розмір лізингових платежів, що здійснюватиме підприємство в 2020-2024 рр. Оцінено теперішню вартість грошового потоку при фінансовому лізингу і використанні довгострокового банківського кредиту. Розраховано ціну зовнішніх джерел оновлення основних засобів ПАТ «Білоцерківський консервний завод». Доведено, що ціна банківського кредиту для підприємств харчової промисловості в 2,5-3 рази перевищує ціну фінансового лізингу. Визначено, що виробники мають змогу не лише оновити якісний склад активної частини основних засобів, але й отримати суттєву економію фінансових ресурсів.

Ключові слова: лізинг, лізингові платежі, банківський кредит, оновлення, відтворення, фінансування, інвестування.

Стаття посвящена проблеме обоснования целесообразности использования лизинга как источника обновления материально-технической базы предприятий пищевой промышленности. Определены преимущества, которые получают участники лизинговой сделки и предприятие, в частности. Проведена сравнительная характеристика банковского и лизингового кредита. На основе исходной информации обоснована целесообразность применения лизинга на ОАО «Белоцерковский консервный завод». На основе проведенных расчетов определены размеры лизинговых платежей, которые будет осуществлять предприятие в 2020-2024 гг. Оценена нынешняя стоимость денежного потока при финансовом лизинге и использовании долгосрочного банковского кредита. Рассчитана цена внешних источников обновления основных средств ОАО «Белоцерковский консервный завод». Доказано, что цена банковского кредита для предприятий пищевой промышленности в 2,5-3 раза превышает цену финансового лизинга. Определено, что производители имеют возможность не только обновить качественный состав активной части основных средств, но и получить существенную экономию финансовых ресурсов.

Ключевые слова: лизинг, лизинговые платежи, банковский кредит, обновление, воспроизводство, финансирование, инвестирование.

The current unstable political and economic situation in the country has slowed down the process of leasing relations development. As an alternative, businesses have begun to look at other sources of updating production facilities. Deciding whether to buy new equipment on loan or obtain it on leasing terms is an important step in shaping the competitive advantage of food industry manufacturers. Leasing gives the opportunity to fully finance the acquisition of fixed assets. The leasing operation is of a financial (credit) nature. Leasing has some resemblance to a bank loan and is also provided for the purchase of fixed assets. In economically developed countries, leasing is

the main source of updating the logistics base. The article is devoted to the problem of substantiation of expediency of using leasing for updating of material and technical base of food industry enterprises. The advantages of the participants of the leasing agreement are determined. A comparative characteristic of bank and leasing loan is made. The expediency of using leasing at PJSC "Belotserkovsky Canning Plant" is substantiated. An advantage of leasing for this company is the ability to maintain a close relationship between the manufacturer and the consumer of the equipment. All information about the defects of the used equipment goes to the manufacturer. The leasing distributor is at risk of moral aging of the equipment. Based on the calculations, the leasing payments of the enterprise for 2020-2024 were determined. The procedure for repayment of the bank loan and interest for using it was determined. The present value of cash flow in financial leasing and long-term bank credit has been estimated. The credit allocation scheme is simple and dictated by the needs of optimizing the production of canned goods. The price of external renewal of fixed assets of PJSC "Belotserkovsky Cannery Plant" was calculated. The price of a bank loan for food companies is 2.5-3 times higher than the price of financial leasing. Food industry producers have the opportunity to upgrade the quality of the active part of fixed assets and to obtain great savings in financial resources.

Key words: leasing, leasing payments, bank loan, renewal, reproduction, financing, investing.

Постановка проблеми. Лізинг в Україні є порівняно новим інструментом інвестиційного забезпечення розвитку підприємств та науково-технічного прогресу в цілому. В умовах обмежених фінансових ресурсів він стає основним джерелом відтворення матеріально-технічного забезпечення суб'єктів господарювання.

Сучасна нестабільна політична та економічна ситуація в країні призвели до гальмування процесу розвитку лізингових відносин. Підприємства почали розглядати в якості альтернативи інші джерела оновлення засобів виробництва, в т.ч. банківські кредити.

Ухвалення рішення щодо придбання нової техніки на основі кредиту або її одержання на умовах лізингу є важливим кроком у формуванні конкурентних переваг виробників продуктів харчової промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку лізингових відносин як умови матеріально-технічного забезпечення підприємств присвячені праці В.Г. Андрійчука, О.І. Баєва, М.П. Бондаренка, Ю.С. Гринчук, М.Я. Дем'яненко, В.В. Іванишина, П.А. Лайка, О.В. Олійника, Г.Є. Павлової, В.Я. Плаксієнка, В.К. Терещенка, Г.В. Черевка та інших.

Дослідження й узагальнення наукових праць з розвитку лізингу, досвіду його розвитку в Україні дали можливість встановити, що окремі питання цієї багатопланової проблеми залишаються недостатньо дослідженими. Поза межами уваги дослідників залишилися саме економічні аспекти розвитку лізингових відносин.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування доцільності застосування лізингу як альтернативного джерела оновлення матеріально-технічної бази підприємств харчової промисловості України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Харчова промисловість є і залишається у подальшому стратегічно важливою галуззю народного господарства, від якої залежить добробут українського народу. Зважаючи на пріоритетну роль галузі для економічного і соціального розвитку суспільства, її розширене відтворення виступає однією з

найголовніших передумов подолання кризових явищ та досягнення сталого економічного зростання.

В економічно розвинутих країнах світу основним джерелом оновлення матеріально-технічної бази є лізинг. Впродовж останніх років він користується великим попитом. У середньому 15–30% інвестицій в оновлення основних засобів здійснюється саме за допомогою лізингу [1, с. 77].

Слід зазначити, що лізингова операція має фінансовий (кредитний) характер. Власник майна (лізингодавець) надає користувачу (лізингоодержувачу) фінансову послугу: він купує майно у власність і за рахунок періодичних внесків лізингоодержувача покриває його повну вартість та отримує певний прибуток у вигляді лізингової маржі.

В економічному розумінні лізинг – це кредит, який надається в товарній формі лізингодавцем лізингоодержувачу. Суб'єктами кредитних відносин виступають: у ролі кредитора – лізингодавець, позичальника – лізингоодержувач.

Використання лізингу надає певні переваги як підприємству, так і іншим учасникам лізингової угоди. Дані переваги можна поділити на дві категорії: загальні та переваги, які має кожен з учасників угоди [2, с. 6].

До загальних переваг відносять:

- зростання виробничо-технічного потенціалу підприємства, переозброєння його діяльності відповідно до досягнень науки і техніки;
- можливість придбати засоби виробництва, у випадку коли відсутній значний початковий капітал;
- лізинг збільшує обсяг інвестицій та прискорює інвестиційний цикл;
- є вигідним способом отримання позикових ресурсів та заздалегідь дозволяє сформулювати систему замовлень;
- інвестування здійснюється в матеріальній формі, а не грошовій. Це дозволяє предмет лізингу одразу задіяти у виробництво та розпочати випуск продукції, реалізація якої сприятиме надходженню коштів для розрахунку за лізинговими платежами.

Крім того, на лізингодавця покладається ризик морального старіння устаткування.

Таким чином, з економічного погляду лізинг має певну схожість з банківським кредитом, який надається на придбання основних засобів. Кредитні та лізингові відносини між позичальником (лізингоодержувачем) та кредитором (лізингодавцем) будуються на умовах терміновості, оплати, повернення, матеріального забезпечення (застави).

Разом з тим, між банківським кредитом та лізингом є певні відмінності (табл. 1).

Обґрунтуємо доцільність застосування лізингу на одному з підприємств харчової промисловості – ПАТ «Білоцерківський консервний завод». При цьому потрібно враховувати, що це джерело оновлення матиме для підприємства ряд суттєвих переваг:

– підприємству простіше отримати майно в лізинг, ніж позику на його придбання; лізингове майно виступає як застава, право власності на нього належить лізингодавцю;

– лізинг дає підприємству більше можливостей для маневрування під час виплати лізингових платежів, оскільки останні здійснюються компанією, як правило, після отримання виручки від реалізації продукції, що її вироблено на обладнанні, узятому в лізинг.

Проведемо порівняльний аналіз вигід для ПАТ «Білоцерківський консервний завод» при отриманні довгострокового кредиту та при фінансовому лізингу активу за наступних умов:

- вартість основного засобу – 60500 грн.;
- термін експлуатації – 5 років;
- авансовий лізинговий платіж складає 18267 грн.;

Таблиця 1

Порівняльна характеристика банківського та лізингового кредиту

Ознаки	Банківський кредит	Лізинг
Забезпечення	Кредитор вимагає ліквідної застави вартістю не менше ніж 130-140% вартості кредиту	Заставою є сам об'єкт лізингу. За умови, що лізингова компанія отримує банківський кредит на придбання об'єкта лізингу, потрібна застава в розмірі лише 30–50% суми банківського кредиту
Право власності кредитора на об'єкт лізингу	Зберігає за собою заставне майно до повного погашення позики	Лізингоодержувач (позичальник) стає власником узятого в оренду майна тільки після закінчення строку договору та повної оплати лізингових платежів
Форма надання	У грошовій формі	У товарній або товарно-грошовій: за зворотного лізингу, наприклад, підприємство продає лізинговій компанії основні засоби й отримує кошти, одночасно укладаючи договір про їх оренду
Спосіб погашення боргу	У грошовій формі	У грошовій, товарній або змішаній формах
Розмір плати	Відсотки за кредит плюс сума основного боргу	Плата за банківський кредит плюс вартість основних засобів плюс лізингова маржа (прибуток лізингової компанії)
Нотаріальне оформлення	Обов'язкове нотаріальне оформлення (1% від вартості договору).	Обов'язкове нотаріальне оформлення (0,5% від вартості договору).
Хто несе ризики власності?	Клієнт. Незалежно від обтяження заставою, на придбане в кредит обладнання може бути покладене податкове вилучення або податкова застава.	Лізингова компанія. Вимоги третіх осіб та податкова застава на предмет лізингу неможливі, оскільки власником предмета лізингу до кінця дії терміну лізингу є лізингова компанія.
Процедура передачі обладнання у власність та зняття обтяжень на обладнання, якщо клієнт бажає отримати предмет лізингу у власність	Після повного погашення кредиту клієнт отримує дозвіл банку на зняття застави, після чого нотаріус робить відповідний запис у державному реєстрі обтяжень рухомого та нерухомого майна.	Простий перехід права власності після сплати всіх необхідних лізингових платежів за актом приймання-передачі. Така передача майна дорівнюється законодавством до купівлі-продажу. За бажанням клієнта можливе укладення окремого договору купівлі-продажу.
Графік платежів	Як правило, тільки сумами, які зменшуються пропорційно погашеній заборгованості.	У клієнта є можливість самостійно скласти графік лізингових платежів з урахуванням особливостей його бізнесу.

Джерело: сформовано автором на основі [

- ліквідаційна вартість активу після передбаченого терміну його використання прогнозується в сумі 19000 грн.;
- ставка податку на прибуток – 22%;
- розмір комісійної винагороди за користуванням лізинговим майном – 4%;
- річна ставка по довгостроковому банківському кредиту – 20%;
- термін повернення кредиту 3 роки.

Для того, щоб розрахувати теперішню вартість (PV) грошового потоку при придбанні активу в лізинг варто, насамперед, визначити розмір лізингових платежів.

Загальна сума лізингових платежів (Лп) складає:

$$L_p = A + P_k + P_{ком} + P_n + ПДВ; \quad (1)$$

де А – розмір амортизаційних відрахувань, що належить лізингодавцю; P_к – плата за кредитні ресурси; P_{ком} – розмір комісійних виплат; P_п – плата за додаткові послуги лізингодавця; ПДВ – податок на додану вартість за ставкою 20%.

Розмір амортизаційних відрахувань (нарахування прямолінійним методом) за умови, що ліквідаційна вартість обладнання складатиме 19000 тис. грн., становитиме:

$$A = (60500 - 19000) / 5 = 6600 / 5 = 8300 \text{ грн.}$$

Дані для розрахунку середньорічної вартості обладнання наведені у табл. 2.

Плата за кредитні ресурси (P_к) визначається за наступною формулою:

$$P_k = \frac{K \cdot C_k}{100}, \quad (2)$$

де К – розмір кредиту, що залучається для проведення лізингової операції; C_к – ставка за користування кредитними ресурсами.

При цьому розмір кредитних ресурсів визначається за формулою:

$$K = \sum \frac{(C_n + C_k)}{2}, \quad (3)$$

де C_п – вартість обладнання на початок року; C_к – вартість обладнання на кінець року; Т – кількість років на які підписана угода по лізингу.

Вартість комісійних виплат (P_{ком}) визначається:

$$P_{ком} = \frac{K \cdot C_v}{100}, \quad (4)$$

де C_в – ставка комісійної винагороди.

Платою за додаткові послуги лізингодавця виступають юридичні послуги, що складають, як правило, 0,5% від вартості обладнання і в грошовому еквіваленті становлять 302,5 грн.

Розмір виручки (В) по лізинговій угоді визначається за формулою:

$$B = P_k + P_{ком} + P_n, \quad (5)$$

Таблиця 2

Дані для розрахунку середньорічної вартості обладнання та розміру амортизації, грн

Роки	Вартість обладнання на початок року	Амортизаційні відрахування (визначені прямолінійним методом)	Вартість обладнання на кінець року	Середньорічна вартість обладнання
2020	60500	8300	52200	56350
2021	52200	8300	43900	48050
2022	43900	8300	35600	39750
2023	35600	8300	27300	31450
2024	27300	8300	19000	23150
Всього		41500		198750

Джерело: сформовано автором

Таблиця 3

Розрахунок лізингових платежів в 2020-2024 рр., грн

Показник	Умовне скорочення	2020	2021	2022	2023	2024
Розмір амортизаційних відрахувань	А	8300	8300	8300	8300	8300
Плата за кредитні ресурси	P _к	11270	9610	7950	6290	4630
Розмір комісійних виплат	P _{ком}	2254	1922	1590	1258	926
Плата за додаткові послуги лізингодавця (юридичні)	P _п	302,5	302,5	302,5	302,5	302,5
Виручка по лізинговій операції, що оподатковується податком на додану вартість	В	13826,5	11834,5	9842,5	7850,5	5858,5
Податок на додану вартість	ПДВ	2765,3	2366,9	1968,5	1570,1	1171,7
Розмір лізингових платежів	Лп	24891,8	22501,4	20111	17720,6	15330,2

Джерело: сформовано автором

Таблиця 4

Графік розрахунку з кредитором, грн

Місяць	Заборгованість на початок місяця	Сума сплати кредиту в поточному місяці	Сума сплати % у поточному місяці	Заборгованість на кінець місяця
1	2	3	4	5
1	60500	1680,6	1008,3	58819,4
2	58819,4	1680,6	980,3	57138,8
3	57138,8	1680,6	952,3	55458,2
4	55458,2	1680,6	924,3	53777,6
5	53777,6	1680,6	896,3	52097,0
6	52097,0	1680,6	868,3	50416,4
7	50416,4	1680,6	840,3	48735,8
8	48735,8	1680,6	812,3	47055,2
9	47055,2	1680,6	784,3	45374,6
10	45374,6	1680,6	756,2	43694,0
11	43694,0	1680,6	728,2	42013,4
12	42013,4	1680,6	700,2	40332,8
13	40332,8	1680,6	672,2	38652,2
14	38652,2	1680,6	644,2	36971,6
15	36971,6	1680,6	616,2	35291,0
16	35291,0	1680,6	588,2	33610,4
17	33610,4	1680,6	560,2	31929,8
18	31929,8	1680,6	532,2	30249,2
19	30249,2	1680,6	504,2	28568,6
20	28568,6	1680,6	476,1	26888,0
21	26888,0	1680,6	448,1	25207,4
22	25207,4	1680,6	420,1	23526,8
23	23526,8	1680,6	392,1	21846,2
24	21846,2	1680,6	364,1	20165,6
25	20165,6	1680,6	336,1	18485,0
26	18485,0	1680,6	308,1	16804,4
27	16804,4	1680,6	280,1	15123,8
28	15123,8	1680,6	252,1	13443,2
29	13443,2	1680,6	224,1	11762,6
30	11762,6	1680,6	196,0	10082,0
31	10082,0	1680,6	168,0	8401,4
32	8401,4	1680,6	140,0	6720,8
33	6720,8	1680,6	112,0	5040,2
34	5040,2	1680,6	84,0	3359,6
35	3359,6	1680,6	56,0	1680,6
36	1680,6	1680,6	28,0	0,0

Джерело: сформовано автором

де Пп – плата за додаткові послуги лізингодавця (юридичні).

Розрахуємо розмір лізингових платежів за допомогою табл. 3.

Виходячи з даних розрахунків, які містяться в таблиці 3, підприємству необхідно сплачувати в середньому по 20111 грн. лізингових платежів щорічно.

Для одержання банківського кредиту є необхідність складання офіційного договору, де вказуються всі умови фінансування, перелік майна під заставу, терміни кредитування і повернення

інвестицій. Схема розподілення кредитних коштів проста і диктується потребами оптимізації виробництва консервних виробів.

Повернення кредиту і відсотків за нього планується поступово, помісячно, на протязі 3-ти років. Початок виплати через 2 місяці після його одержання.

Кредитні ресурси та відсотки за користування ними погашатимуться за рахунок власних коштів, які залишаються у підприємства після сплати всіх платежів. Порядок розрахунку продемонстровано на операційному графіку (табл. 4).

**Розрахунок ціни зовнішніх джерел оновлення основних засобів
ПАТ «Білоцерківський консервний завод»**

Джерело	Дані для розрахунку	Розрахунок	Значення
Банківський кредит	Банківський відсоток по кредиту – 20%; ставка податку на прибуток – 0,22; витрати по залученню банківського кредиту до його суми – 4%.	$C_{\text{бк}} = \frac{K_{\text{д}} * (1 - \Pi)}{1 - B_{\text{бк}}} =$ $= \frac{20 * (1 - 0,22)}{1 - 0,04}$	16,04%
Фінансовий лізинг	Річна лізингова ставка – 20%; річна норма амортизації активу – 14%*; витрати щодо залучення фінансового лізингу – 11%, ставка податку на прибуток – 22%	$C_{\text{фл}} = \frac{(ЛС - НА) * (1 - \Pi)}{1 - B_{\text{фл}}} =$ $= \frac{(20 - 14) * (1 - 0,22)}{1 - 0,11}$	5,19%

Примітка. Щорічно ПАТ «Білоцерківський консервний завод», використовуючи пряму лінійний рівномірний метод, нараховує 8300 грн. амортизаційних відрахувань. Це становить 14% від первісної (залишкової) вартості основних засобів.

Джерело: сформовано автором

Виходячи з наведених вище даних та врахувавши, що ставка дисконтування буде на рівні 20% (ставка користування кредитом), теперішня вартість грошового потоку становитиме:

1) при фінансовому лізингу:

$$PV = 18267 + \frac{20111(1 - 0,22)}{1 + 0,20} + \frac{20111(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^2} +$$

$$+ \frac{20111(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^3} + \frac{20111(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^4} +$$

$$+ \frac{20111(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^5} - \frac{19000}{(1 + 0,20)^5} =$$

$$= 114297,56 - 32832 = 81465,56 \text{ грн.}$$

2) при використанні довгострокового банківського кредиту (враховуючи, що буде застосовуватись проста система нарахування відсотків за користування кредитом $60500 * 0,2 = 12100$ грн.):

$$PV = \frac{12100(1 - 0,22)}{1 + 0,20} + \frac{12100(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^2} +$$

$$+ \frac{12100(1 - 0,22)}{(1 + 0,20)^3} + \frac{60500}{(1 + 0,20)^3} - \frac{19000}{(1 + 0,20)^3} =$$

$$= 107861,57 - 22800,0 = 85061,57 \text{ грн.}$$

Проведений розрахунок показує, що вигідніше буде використати позиковий капітал за рахунок залучення лізингу, ніж за рахунок банківського кредиту. Враховуючи, що у ПАТ «Білоцерківський консервний завод» високий рівень фінансової стійкості використання даного джерела фінансування є найбільш оптимальним.

Досліджуваному підприємству лізинг вигідний ще й тим, що за його допомогою підтриму-

ється тісний зв'язок між виробниками і споживачами обладнання. Вся інформація про недоліки використовуваного устаткування надходить до підприємства-виробника, яке вилучає їх, посилюючи конкурентоспроможність своєї продукції та розширюючи можливості її збуту.

Проаналізуємо ціну кожного джерела фінансування інвестиційного проекту і визначимо найвигідніший варіант (табл. 5).

Проаналізувавши отримані результати, можна впевнено констатувати, що при інших незмінних умовах (відсутності змін у податковому законодавстві, стабільності банківської системи тощо) вигіднішим джерелом оновлення матеріально-технічної бази вітчизняних харчових підприємств є використання фінансового лізингу.

Проте потреба в лізингу для оновлення основних засобів підприємств України значно перевищує реальний обсяг ринку лізингу.

Висновки з проведеного дослідження. Більшість підприємств харчової промисловості неспроможні власними коштами здійснювати технічне оновлення виробництва. Альтернативним і економічно обґрунтованим джерелом залучення фінансових коштів є лізинг. На відміну від банківського кредитування, лізинг дає можливість 100% фінансувати придбання основних засобів. Згідно проведених досліджень, ціна банківського кредиту для підприємств харчової промисловості в 2,5-3 рази перевищує ціну фінансового лізингу. Таким чином, виробники мають змогу не лише оновити якісний склад активної частини основних засобів, але й отримати суттєву економію фінансових ресурсів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Марценюк-Розарьонова О.В. Проблеми лізингових відносин на сучасному етапі та шляхи їх подолання. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2012. № 2 (64). С. 77–82.
2. Ярославський О. Лізинг в аграрному секторі економіки України. *Лізинг в Україні: Інформаційно-аналітичний бюлетень*. 2006. № 3. С. 6-7.
3. Шем'якіна Н.В., Пономаренко А.А. Лізинг як важлива складова інвестиційного механізму оновлення технічної бази виробництва. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10349/st_47_16.pdf?sequence=1 (дата звернення 20.02.2020).

REFERENCES:

1. Marcenjuk-Rozarjonova O.V. (2012) Problemy lizynghovykh vidnosyn na suchasnomu etapi ta shlyakhy jikh podolannja [Problems of leasing relations at the present stage and ways to overcome them]. *Collection of scientific works of VNAU*, vol. 2, no. 64, pp. 77–82.
2. Jaroslavs'kyj O. (2006) Lizyngh v aghrarnomu sektori ekonomiky Ukrajinny [Leasing in the agrarian sector of the Ukrainian economy]. *Leasing in Ukraine: Newsletter*, vol. 3. pp. 6-7.
3. Shemjakina N.V., Ponomarenko A.A. (2016) Lizyngh jak vazhlyva skladova investycijnogho mekhanizmu onovlennja tekhnichnoji bazy vyrobnyctva [Leasing as an important component of the investment mechanism for updating the technical base of production]. Available at: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10349/st_47_16.pdf?sequence=1 (accessed 20 February 2020).